

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Albert.

R

*Antonia
Burg*

DE

EERSTE BEGINSELEN

DER

NEDERDUITSCH E TAAL,

REDE- EN SPRAAKKUNSTIG VOORGESTELD

IN

V R A G E N E N A N T W O O R D E N ,

TER DIENSTE DER SCHOLEN,

MET

VOORBEELDEN TOT TOEPASSING;

DOOR

J. S. KIRCHDORFFER.

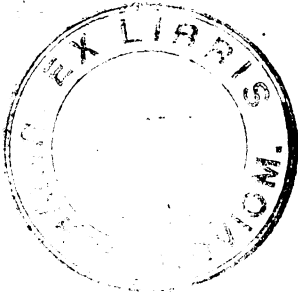
VIERDE DRUK.

Did. 7

TE AMSTERDAM, BIJ
SCHALEKAMP, VAN DE GRAMP E L EN BAKKER.

1848.

VOORBERIGT.

De gunstige ontvangst mijner Nederduitsche Spraakkunst, voor meergevorderden geschreven, deed mij besluiten een werkje samen te stellen, dat voor eerstbeginnenden, op eene duidelijke wijze, de regelen onzer moedertaal ontvouwt, en gevoelig de opgenoemde spraakkunst kan vooraf gaan.

Ik heb in de beschouwing van het redskunstige gedeelte onzer taal niet zeer uitgebreid kunnen zijn, wilde ik aan mijn voorgenomen plan, eenvoudig en

kort, blijven beantwoorden. Het bewerken van voorbeelden en mondeling onderrigt kunnen nogtans gemakkelijk datgene aanvullen, wat ontbreken mogt.

Indien mijn arbeid voor de jeugd tot de kennis onzer taal moge bijdragen, zal mijn wensch vervuld zijn.

J. S. K.

AMSTERDAM ,

September , 1835.

EERSTE BEGINSELEN

DER

NEDERDUITSCH E TAAL.

EERSTE LES.

V. Wat is de *spraak*?

A. Het vermogen van den mensch, om zijne gedachten door middel van de stem uit te drukken.

V. Wat is eene *taal*?

A. Eene verzameling van al de klanken of woorden, welke bij eenig volk in gebruik zijn, om gedachten of denkbeelden mede te deelen.

V. Wat is eene *moedertaal*?

A. De taal van het land, waarin men geboren is.

V. Wat heet men *tongval*?

A. De taal, welke in eenig bijzonder gewest des lands gesproken wordt.

V. Wat zijn *dooide* en wat *levende* talen?

A. *Dooide* talen zijn zulke, die niet meer door een volk als landtaal gesproken worden; als: de *Latijnsche*, de *Hebreeuwsche*; en *levende*, de zoodanige, welke onderscheidene volken nog spreken; als: de *Fransche*, *Engelsche*, enz.

V. Wat zijn *oorspronkelijke* talen?

A. Die, waaruit in later' tijd andere talen ontstaan zijn.

V. Wat zijn *afgeleide* talen?

A. Die, welke haren oorsprong uit andere talen hebben.

V. Wat is *taalkunde*?

A. De kennis van de regels eener taal.

V. Waaruit bestaat iedere taal?

A. Uit woorden.

V. Hoe noemt men eenige woorden te zamen genomen, waardoor men zijne gedachten aan anderen mededeelt?

A. Een voorstel.

TWEEDE LES.

V. Uit hoe vele deelen bestaat elk *voorstel*?

A. Uit drie, te weten: het *onderwerp*, het *gezegde* en het *koppelwoord*.

V. Wat noemt men *onderwerp*?

A. Den persoon of de zaak, waarover wij ons oordeel uitdrukken.

V. Wat noemt men *gezegde*?

A. Datgene, wat men van het onderwerp zegt.

V. Wat noemt men *koppelwoord*?

A. Het woord, dat het gezegde met het onderwerp verbindt.

V. Helder dit met een voorbeeld op?

A. *De leerling is naarstig.* Hier is *leerling* de persoon, aan wien men denkt; *naarstig* datgene, wat men van den leerling zegt, terwijl het woordje *is* het onderwerp met het gezegde verbindt.

V. Maar wanneer ik zeg: *het kind leert*, wat is dan het *koppelwoord*?

A. Het koppelwoord is dan in het gezegde zelf begrepen; want *het kind leert*, zegt zoo veel als: *het kind is leerende*.

V. Hoe noemt men datgene, waarop de handeling des onderwerps overgaat?

A. *Voorwerp*; bij voorb. *het kind leert de les*, hier is *de les* datgene, waarop de handeling des onderwerps overgaat, en dus voorwerp.

V. Zijn er geene hulpmiddelen om het *voorwerp* in eenig voorstel te kunnen onderscheiden?

A. Ja, door achter het gezegde zich van de vragen: *wie* of *wat* te bedienen; bij voorb. *de meester onderwijst*: de vraag is: *wien?* en het antwoord: *DEN LEERLING*, voorwerp. *Het kind leert*: *wat?* *DE LES*, voorwerp. Nooit is een zelfstandig naamwoord voorwerp, wanneer het door een voorzetsel vooraf gegaan wordt.

V. Heeft men nog andere benamingen bij de ontleding van eenig voorstel?

A. Ja, *bepalingen*.

V. Wat zijn *bepalingen*?

A. Woorden, welke gebezigd worden om een *onderwerp*, *voorwerp* of *gezegde* nader te doen kennen.

V. Geef mij hiervan een voorbeeld?

A. *De tuinman van mijnen vader plukt in den herfst de appelen van de boomen*; hier dient *van mij-*

nen vader tot bepaling van het onderwerp (de tuinman); in den herfst tot bepaling van het gezegde (plukt); en van de boomen tot bepaling van het voorwerp (de appelen).

V. Welke woordjes nemen de meeste bepalingen voor zich?

A. De woordjes: *aan, af, bij, boven, beneden, binnen, buiten, behalve, door, in, jegens, langs, met, na, naar, om, omtrent, onder, op, over, rondom, te, ten, ter, tot, tusschen, uit, van, volgens, voor, zonder, enz.* Zij worden *voorzetsels* genoemd.

DERDE LES.

V. Hoe worden de voorstellen onderscheiden?

A. In *enkelvoudige* en *zamengestelde*.

V. Waaruit bestaat een *enkelvoudig* voorstel?

A. Uit een onderwerp en een gezegde, benevens uit een voorwerp en eene bepaling, wanneer de laatsten tot het voorstel gevorderd worden; bij voorb. *het kind leert de les.*

V. Waaruit bestaat een *zamengesteld* voorstel?

A. Uit meer dan een onderwerp, voorwerp, gezegde of bepaling; of ook uit meer dan een voorstel; bij voorb. *de meester en de leerlingen zijn in de school; de tuinman plukt appelen en peren.*

V. Welke woorden gebruikt men ter *verbinding der deelen* in *zamengestelde* voorstellen?

- A. Voegwoorden; als: *en, ook, nog, noch, of, als, maar, want, dat, opdat, indien, zoo, enz.*
- V. Heeft men verder bij de voorstellen iets in het algemeen op te merken?
- A. Ja, of zij een *bevestigend* of *ontkennend* gezegde hebben.
- V. Helder dit met een voorbeeld op?
- A. Wanneer men zegt: *het lood is zwaar*, dan *bepastigt* men hoe het lood is (*zwaar*); zegt men daarentegen: *het lood is niet zwaar*, dan *ontkent* men het begrip *zwaar*, dat aan het lood verbonden is.

VIERDE LES.

(Eenige voorstellen tot toepassing).

Het leven des menschen is eene reis van de wieg tot aan het graf.

Het leven *onderwerp.*

des menschen . . . *bepaling van het onderwerp.*

is *koppelwoord.*

eene reis *gezegde.*

van de wieg . . . } *bepaling van het gezegde.*
tot aan het graf. }

Leer in uwe jeugd, opdat gij iets wetet in uwen ouderdom.

Leer *gezegde.*

in uwe jeugd, . . *bepaling van het gezegde.*

opdat *voegwoord.*

gij *onderwerp.*
 iets *voorwerp.*
 wetet *gezegde.*
 in uwen . . . }
 onderdom . . . } *bepaling van het gezegde.*

Het kind, dat zijne ouders en meesters eert, heeft van God den besten zegen te wachten.

Het kind *onderwerp.*
 dat *onderwerp*
 zijne ouders . . . *voorwerp*
 en *voegwoord*
 meesters *voorwerp*
 eert, *gezegde*
 heeft te wachten *gezegde.*
 van God *bepaling van het gezegde.*
 den besten zegen. *voorwerp.*

} *van den tusschenzin.*

VIJFDE LES.

Die altijd wil de waarheid spreken ,
Wordt wel beloond ;
Die leugens zoekt voor zijn gebreken ,
Wordt nooit verschoond.

Die *onderwerp.*
 altijd *bepaling van het gezegde.*
 wil spreken . . . *gezegde.*
 de waarheid, . . *voorwerp.*
 wordt beloond . . *gezegde.*
 wel ; *bepaling van het gezegde.*

Die *onderwerp.*
leugens *voorwerp.*
zoekt *gezegde.*
voor zijn gebreken . *bepaling van het gezegde.*
wordt verschoond. . *gezegde.*
nooit *bepaling van het gezegde.*

Kinderen mogen vrijelijk onschuldige vermaken genieten; maar daarbij moeten zij nimmer uit het oog verliezen, dat al, wat van de onschuld afwijkt, in plaats van genoeg te verschaffen, de ware vreugde verstoort.

Kinderen *onderwerp.*
mogen genieten *gezegde.*
vrijelijk *bepaling van het gezegde.*
onschuldige vermaken; . *voorwerp.*
maar *voegwoord.*
daarbij *bepaling van het gezegde.*
moeten verliezen *gezegde.*
zij *onderwerp.*
nimmer uit } *bepaling van het gezegde.*
het oog, }
dat *voegwoord.*
al, *onderwerp.*
wat *onderwerp.*
van de onschuld *bepaling van het gezegde.*
afwijkt, *gezegde.*
in plaats van } *bepaling van het gezegde.*
genoegen te verschaffen, }

de ware vreugde *voorwerp.*
verstoort *gezegde.*

ZESDE LES.

De ondeugd, het bijgeloof en de luiheid zijn de drie groote vijanden der rust: de ondeugd vergiftigt en verontrust de ziel door slechte driften; het bijgeloof vervult ons met denkbeeldigen schrik; de luiheid geeft ons verveling en afkeer.

De	}	<i>onderwerp.</i>
ondeugd,		
het	}	<i>onderwerp.</i>
bijgeloof		
en		<i>voegwoord.</i>
de	}	<i>onderwerp.</i>
luiheid		
zijn		<i>koppelwoord.</i>
de	}	<i>gezegde.</i>
drie		
groote		
vijanden		
der	}	<i>bepaling van het gezegde.</i>
rust;		
de	}	<i>onderwerp.</i>
ondeugd		
vergiftigt . . .		<i>gezegde.</i>
en		<i>voegwoord.</i>
verontrust . . .		<i>gezegde.</i>

de	}	<i>voorwerp.</i>
ziel		
door	}	<i>bepaling der gezegden.</i>
slechte		
driften ;		
het	}	<i>onderwerp.</i>
bijgeloof		
vervult		<i>gezegde.</i>
ons		<i>voorwerp.</i>
met	}	<i>bepaling van het gezegde.</i>
denkbeeldigen		
schrik ;		
de	}	<i>onderwerp.</i>
luiheid		
geeft		<i>gezegde.</i>
ons		<i>bepaling van het gezegde.</i>
verveling		<i>voorwerp.</i>
en		<i>voegwoord.</i>
afkeer		<i>voorwerp.</i>

ZEVENDE LES.

De Olimp was een hooge berg in Griekenland, en werd door de Grieken, als de zetel en verzamelpplaats hunner goden beschouwd.

De	}	<i>onderwerp.</i>
Olimp		
was		<i>koppelwoord.</i>

een }
hooge } *gezegde.*
berg }
in }
Griekenland } *bepaling van het gezegde.*
en } *voegwoord.*
werd }
beschouwd } *gezegde.*
door }
de } *bepaling van het gezegde.*
Grieken, }
als }
de } *nadere bepaling van het gezegde.*
zetel }
en } *voegwoord.*
verzamelplaats }
hunner } *nadere bepaling van het gezegde.*
goden. }

In het jaar 1579 sloten onze gewesten, in de stad Utrecht, een plegtig verbond van vereeniging met elkander; en in het jaar 1581 zwoer men den Spaanschen koning af.

In }
het } *bepaling van het gezegde.*
jaar }
1579 }
sloten } *gezegde.*

met	}	<i>nadere bepaling van het gezegde.</i>
elkander		
onze	}	<i>onderwerp.</i>
gewesten,		
in	}	<i>nadere bepaling van het gezegde.</i>
de		
stad		
Utrecht,	}	<i>voorwerp.</i>
een		
plechtig		
verbond	}	<i>bepaling van het voorwerp.</i>
van		
vereeniging	}	<i>voegwoord.</i>
en		
in	}	<i>bepaling van het gezegde.</i>
het		
jaar		
1581	}	<i>gezegde.</i>
zwoer		
af	}	<i>onderwerp.</i>
men		
den	}	<i>voorwerp.</i>
Spaanschen		
koning.		

ACHTSTE LES.

V. Hoe vele hoofsoorten van woorden komen in elk voorstel voor?

A. Twee: de namen der dingen (*naamwoorden*) en de gezegden (*werkwoorden*), wanneer deze het bestaan der dingen aanduiden.

V. Worden deze beide hoofdsoorten nader verdeeld?

A. Ja, in tien bijzondere soorten, die men *taal- of rededeelen* noemt; als:

1. *Lidwoorden.*

2. *Zelfstandige naamwoorden.*

3. *Bijvoegelijke naamwoorden.*

4. *Voornaamwoorden.*

5. *Werkwoorden.*

6. *Telwoorden.*

7. *Bijwoorden.*

8. *Voorzetsels.*

9. *Voegwoorden, en*

10. *Tusschenwerpsels.*

V. Hoe worden deze *taal- of rededeelen* onderscheiden?

A. In *veranderlijke* en *onveranderlijke*.

V. Welke zijn de *veranderlijke*?

A. De *Lidwoorden.*

De *Zelfstandige naamwoorden.*

De *Bijvoegelijke naamwoorden.*

De *Voornaamwoorden.*

De *Werkwoorden.*

De *Telwoorden, en*

Sommige *Bijwoorden.*

V. Welke zijn de *onveranderlijke*?

- A. De *Voorzetsels*.
De *Voegwoorden*, en
De *Tusschenwerpsels*.

V. Wat noemt gij *veranderlijke* woorden?

A. Die *verbogen* of *vervoegd* kunnen worden, of aan de *trappen van vergelijking* onderworpen zijn.

V. En *onveranderlijke*?

A. Die zich noch aan *verbuiging*, noch *vervoeging* of *trappen van vergelijking* onderwerpen.

NEGENSE LES.

V. Wat behoort men te weten, alvorens de *taal- of rededeelen* nader te leeren kennen?

A. *Geslachten*, *getallen* en *naamvallen*.

V. Hoe vele *geslachten* zijn er?

A. Drie: het *mannelijke*,
het *vrouwelijke* en
het *onzijdige*.

V. Wanneer is een woord van het *mannelijke* geslacht?

A. Als men er het woordje *des* of *den* voor kan zetten.

V. Wanneer is het *vrouwelijk*?

A. Als men er het woordje *de* of *der* voor geplaatst vindt.

V. En wanneer *onzijdig*?

A. Als er het woordje *des* of *het* voor staat.

V. Wat zijn *getallen*?

A. De *één-* of *meerderheid* van dingen of personen.

V. Hoe vele *getallen* zijn er?

A. Twee, het *enkel-* en het *meervoudige* getal.

V. Wat duidt het *enkelvoudige* getal aan?

A. *Één'* enkelen persoon of *ééne* enkele zaak; als:
man, tafel, enz.

V. Wat geeft het *meervoudige* getal te kennen?

A. Twee of meer personen of zaken; als: *mannen, tafels, enz.*

V. Wat zijn *naamvallen*?

A. De onderscheidene betrekkingen, waarin de woorden voorkomen.

V. Hoe vele *naamvallen* zijn er?

A. Vier; als:

Eerste *naamval* of *onderwerp*.

Tweede » } of *bepaling*.

Derde » }

Vierde » of *voorwerp*.

TIENDE LES.

V. Wat zijn *lidwoorden*?

A. Woorden, die de mindere of meerdere bepaaldheid der zelfstandige naamwoorden te kennen geven.

V. Hoe worden de *lidwoorden* onderscheiden?

A. In twee soorten: *bepalende* en *onbepalende*.

V. Noem de *bepalende* lidwoorden?

- A. *De* voor het mannelijke en vrouwelijke, en *het* voor het onzijdige geslacht.
- V. En de *onbepalende* lidwoorden?
- A. *Een* voor het mannelijke en onzijdige, en *eene* voor het vrouwelijke geslacht. De *onbepalende* lidwoorden hebben geen meervoud. Zelfstandige naamwoorden met dit lidwoord verbogen, hebben in het meervoud de voorzetsels *van* en *aan* in den 2^{den} en 3^{den} naamval voor zich.
- V. Wanneer gebruikt men het *bepalende* lidwoord?
- A. Als personen of zaken in eenen *bepaalden* zin genomen worden; bij voorb. *de man leest, het kind eet.*
- V. Wanneer wordt het *onbepalende* lidwoord gebezigd?
- A. Als men personen of zaken in eenen *onbepaalden* zin neemt; bij voorb. *een man leest, een kind eet.*
- V. Ondergaan de *lidwoorden* eenige *verandering*?
- A. Ja; zij worden overeenkomstig de betrekking, waarin de naamwoorden voorkomen, verbogen.

ELFDE LES.

- V. Wat zijn *zelfstandige naamwoorden*?
- A. Woorden, die den naam van personen, zaken of dingen te kennen geven.
- V. Hoe worden de *zelfstandige naamwoorden* onderscheiden?
- A. In *gemeene* en *eigene*.
- V. Wat zijn *gemeene zelfstandige naamwoorden*?

A. Die, welke op een geheel geslacht of eene geheele soort toepasselijk zijn; als: *mensch, paard, huis*.

V. Wat zijn *eigene* zelfstandige naamwoorden?

A. Dezulke, welke bepaaldelijk eenen enkelen persoon of eene enkele zaak uitdrukken; als: *Karel, Amsterdam*. De *eigennamen* moet men altijd met eene *hoofdletter* schrijven.

V. Wat moet men bij de *zelfstandige naamwoorden* voornamelijk opmerken?

A. Derzelve *geslacht, getal* en *naamval*.

V. Welke *zelfstandige naamwoorden* zijn van het *mannelijke* geslacht?

A. Alle namen van mannen, mannelijke waardigheden en bedieningen; als: *Hendrik, keizer, makelaar*. Hiervan zijn uitgezonderd de woorden, die op *wacht* eindigen, welke vrouwelijk zijn; bij voorb. *de nachtwacht, de schildwacht*.

V. Welke meer?

A. De woorden, die op *r* of *l* uitgaan; als: *snuiter, hemel*, enz.; de zoodanige, welke *sem, lm* of *rm* tot slotletters hebben; als: *balsem, halm, arm*, enz.; en degene, die op *dom* eindigen; als: *ouderdom*, enz.

V. Welke woorden zijn van het *vrouwelijke* geslacht?

A. Alle namen van vrouwen, vrouwelijke waardigheden en bedieningen; als: *Emma, koningin, baker*, enz. Hiervan is uitgezonderd het woord *wijf*, dat onzijdig is.

V. Welke meer?

A. De woorden, welke van een werkwoord afgeleid; op *ing* of *st* uitgaan; als: *belooning, woning, dienst, twist, rust*, enz.; de zoodanige, welke op *heid, schap, ij* of *nis* eindigen; als: *goedheid, vriendschap, maatschappij, belijdenis*, enz.; en de namen der letters en getalmerken, wanneer deze op zich zelve uitgedrukt worden; als: *eene a, eene vier*.

V. Welke woorden zijn van het *onzijdige* geslacht?

A. De meeste namen van landen, steden en dorpen; als: *Holland, Haarlem, Sloterdijk*; alle verkleinende naamwoorden; als: *huisje, kindje*; de onbepaalde wijze der werkwoorden of de bijvoegelijke naamwoorden als zelfstandig gebruikt; bijvoorb. *het eten, het slapen, het diep, het zwarte* en alle woorden, waarvoor men *het* of *een* kan plaatsen.

V. Welke meer?

A. Alle namen van stoffen, ertsen of metalen; als: *laken, koper*; de woorden, die op *sel* uitgaan; als: *schepsel, brouwsel*; de zoodanige, welke op *dom* eindigen, wanneer zij in eenen verzamelenden zin genomen worden; als: *christendom, pausdom*; en degene, die op *schap* eindigen en eene bediening of waardigheid beteekenen; als: *burgerschap, priesterchap*.

TWAALFDE LES.

- V. Hoe worden de *enkelvoudige* zelfstandige naamwoorden tot *meervoudige* gemaakt?
- A. Door bijvoeging van *en, n, s, eren* of *ers*; bij voorb. *bloem, bode, hamer, kind*, worden in het meervoud *bloemen, boden, hamers, kinderen*.
- V. Zijn hierop geene uitzonderingen?
- A. Ja; eenige zelfstandige naamwoorden verdubbelen de laatste letter; bij voorb. *schel, schellen*. Sommigen veranderen de laatste letter; bij voorb. *duif, huis*, worden *duiven, huizen*. Anderen verwisselen van klinkletters; bij voorb. *stad, steden; smid, smeden; schip, schepen; goedheid, goedheden*.
- V. Zijn er ook zelfstandige naamwoorden, die alleen *enkelvoudig* zijn?
- A. Ja; als: *aarde, bloed, dorst, honger, eer, vee, goud, zilver, tarwe, rogge, vlas, hennep*, enz.
- V. Welke zelfstandige naamwoorden worden alleen in het *meervoud* gebruikt?
- A. *Ouders, lieden, hersenen, gebaren, inkomsten, onkosten*, enz.
- V. Wanneer staat een zelfstandig naamwoord in den *eersten naamval* (onderwerp)?
- A. Als de peroon of zaak als werkende, lijdende, wordende of aangesproken voorkomt.
- V. Wanneer in den *tweeden naamval* (bepaling)?

A. Als het eenen bezitter of eigenaar van iets uitdrukt; als: *het huis des vaders.*

V. Wanneer in den *derden naamval* (bopaling)?

A. Als aan iemand iets toegekend, ontnomen of gegeven wordt; als: *de meester gaf den leerling een boek.*

V. Wanneer in den *vierden naamval* (voorwerp)?

A. Als de handeling tot zeker voorwerp overgaat, als: *de man schrijft eenen brief.*

DE TIENDE LES.

V. Geef mij *voorbeelden van verbuiging der zelfstandige naamwoorden met de bepalende lidwoorden?*

A. Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. *De boom.*

1. *De tafel.*

1. *Het huis.*

2. *Des booms, of van den boom.*

2. *Der tafel, of van de tafel.*

2. *Des huizes, of van het huis.*

3. *Den boom, of aan den boom.*

3. *De tafel, der tafel, of aan de tafel.*

3. *Het huis, den huize, of aan het huis.*

4. *Den boom.*

4. *De tafel.*

4. *Het huis,*

Meervoud.

1. *De boomen.*

1. *De tafels.*

1. *De huizen.*

2. *Der boomen, of van de boomen.*

2. *Der tafels, of van de tafels.*

2. *Der huizen, of van de huizen.*

3. *Den boomen, of aan de boomen.*

3. *De tafels, der tafels, of aan de tafels.*

3. *Den huizen, of aan de huizen.*

4. *De boomen.*

4. *De tafels.*

4. *De huizen.*

V. Nu met de *onbepalende lidwoorden?*

A.	Enkeltvoud.	Onzijdig.
Mannelijk.	Vrouwelijk.	
1. <i>Eent boom.</i>	1. <i>Eene tafel.</i>	1. <i>Een huis.</i>
2. <i>Eens booms, of van eenen boom.</i>	2. <i>Eener tafel, of van eene tafel.</i>	2. <i>Eens huizes, of van een huis.</i>
3. <i>Eenen boom, of aan eenen boom.</i>	3. <i>Eene tafel, eener tafel, of aan eene tafel.</i>	3. <i>Een huis, eenen huize, of aan een huis.</i>
4. <i>Eenen boom.</i>	4. <i>Eene tafel.</i>	4. <i>Een huis.</i>

Meervoud.

1. <i>Boomen.</i>	1. <i>Tafels.</i>	1. <i>Huizen.</i>
2. <i>Van boomen.</i>	2. <i>Van tafels.</i>	2. <i>Van huizen.</i>
3. <i>Aan boomen.</i>	3. <i>Aan tafels.</i>	3. <i>Aan huizen.</i>
4. <i>Boomen.</i>	4. <i>Tafels.</i>	4. <i>Huizen.</i>

V. Hoe worden de eigennaamwoorden verbogen?

A.	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Onzijdig.
	1. <i>Hendrik.</i>	1. <i>Maria.</i>	1. <i>Amsterdam.</i>
	2. <i>Hendriks, of van Hendrik.</i>	2. <i>Maria's, of van Maria.</i>	2. <i>Amsterdams, of van Amsterdam.</i>
	3. <i>Hendrik, of aan Hendrik.</i>	3. <i>Maria, of aan Maria.</i>	3. <i>Amsterdam, of aan Amsterdam.</i>
	4. <i>Hendrik.</i>	4. <i>Maria.</i>	4. <i>Amsterdam.</i>

VEERTIENDE LES.

V. Wat zijn *bijvoegelijke naamwoorden*?

A. Woorden, die de *hoedanigheid* of *eigenschap* der *naamwoorden* aanwijzen, of de *stof*, waaruit een ding bestaat.

V. Hoe worden de *bijvoegelijke naamwoorden* onderscheiden?

- A. In *oorspronkelijke* en *afgeleide*.
- V. Wat zijn *oorspronkelijke* bijvoegelijke naamwoorden?
- A. Degene, welke uit *enkele* woorden bestaan; als: *goed, kwaad, fraai*, enz.
- V. Wat zijn *afgeleide* bijvoegelijke naamwoorden?
- A. Die van een naam- of werkwoord afgeleid zijn; als: *deugdzaam* van *deugd*; *geldeloos* van *geld*; *beminde* van *beminnen*; *geachte* van *achten*, enz.
- V. Waar worden de *bijvoegelijke naamwoorden* in eenen volzin geplaatst?
- A. Gewoonlijk vóór de zelfstandige naamwoorden.
- V. Worden zij ook verbogen?
- A. Ja; zij schikken zich altijd in *geslacht, getal* en *naamval* naar de *zelfstandige naamwoorden*.
- V. Welke bijvoegelijke naamwoorden veranderen niet?
- A. 1°. Die, welke *achter* de zelfstandige naamwoorden geplaatst en door middel van het koppelwoord daarmede verbonden zijn; bij voorbeeld: *God is goed*.
- V. Welke meer?
- A. 2°. De zoodanige, die op *hande* en *lei* uitgaan; als: *allerhands, velerlei*; 3°. degene, welke eene stof aanduiden; als: *koperen, ijzeren*; en 4°. wanueer zij op *er* eindigen, en van den naam van een *land* of van eene *stad* ontleend zijn; als: *Amsterdammer, Harlinger*, enz.
- V. Zijn de *bijvoegelijke naamwoorden* nog aan andere veranderingen onderhevig?

- A. Ja, en wel aan de *trappen van vergelijking*.
- V. Hoe vele *trappen van vergelijking* zijn er?
- A. Twee: de *vergelijkende* en de *overtreffende* trap.
- V. Hoe worden zij gevormd?
- A. Door bijvoeging van *er* of *der* in den *vergelijken-*
den en *st* in den *overtreffenden* trap; bij voorb.
gelukkiger, gelukkigst; verder, verst.
- V. Welke *bijvoegelijke naamwoorden* hebben eene on-
regelmatige vergrooting?
- A. *Goed, beter, best; veel, meer, meest; weinig,*
minder, minst; kwaad, erger, ergst.

VIJFTIENDE LES.

V. Verbuig een *zelfstandig* en *bijvoegelijk naamwoord*
met het *bepalende lidwoord* in de drie geslachten?

A. Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. <i>De goede man.</i>	1. <i>De goede vrouw.</i>	1. <i>Het goede kind.</i>
2. <i>Des goeden mans,</i>
<i>of van den goeden</i>
<i>man.</i>	2. <i>Der goede vrouw, of</i>
<i>van de goede vrouw.</i>	2. <i>Des goeden kinds, of</i>
<i>van het goede kind.</i>
3. <i>Den goeden man,</i>
<i>of aan den goeden</i>
<i>man.</i>	3. <i>De goede vrouw, der</i>
<i>goede vrouw, of aan</i>
<i>de goede vrouw.</i>	3. <i>Het goede kind, den</i>
<i>goeden kinde, of aan</i>
<i>het goede kind.</i>
4. <i>Den goeden man.</i>	4. <i>De goede vrouw.</i>	4. <i>Het goede kind.</i>

Meervoud.

1. <i>De goede mannen.</i>	1. <i>De goede vrouwen.</i>	1. <i>De goede kinderen.</i>
2. <i>Der goede man-</i>
<i>nen, of van de</i>
<i>goede mannen.</i>	2. <i>Der goede vrouwen,</i>
<i>of van de goede</i>
<i>vrouwen.</i>	2. <i>Der goede kinderen,</i>
<i>of van de goede kin-</i>
<i>deren.</i>

3. <i>Den goeden mannen, of aan de goede mannen.</i>	3. <i>De goede vrouwen, of aan de goede vrouwen.</i>	3. <i>Den goeden kinderen, of aan de goede kinderen.</i>
4. <i>De goede mannen.</i>	4. <i>De goede vrouwen.</i>	4. <i>De goede kinderen.</i>

V. Nu met het onbepalende lidwoord?

A. Enkelvoud.

Mannelijk.

1. *Een goed man.*
2. *Eens goeden mans, of van eenen goeden man.*
3. *Eenengoeden man, of aan eenen goeden man.*
4. *Eenengoeden man.*

Vrouwelijk.

1. *Eene goede vrouw.*
2. *Eener goede vrouw, of van eene goede vrouw.*
3. *Eene goede vrouw, eener goede vrouw, of aan eene goede vrouw.*
4. *Eene goede vrouw.*

Onzijdig.

1. *Een goed kind.*
2. *Eens goeden kinds, of van een goed kind.*
3. *Eenen goeden kinde, of aan eengoed kind.*
4. *Een goed kind.*

Meervoud.

1. <i>Goede mannen.</i>	1. <i>Goede vrouwen.</i>	1. <i>Goede kinderen.</i>
2. <i>Van goede mannen.</i>	2. <i>Van goede vrouwen.</i>	2. <i>Van goede kinderen.</i>
3. <i>Goeden mannen, of aan goede mannen.</i>	3. <i>Aan goede vrouwen.</i>	3. <i>Goeden kinderen, of aan goede kinderen.</i>
4. <i>Goede mannen.</i>	4. <i>Goede vrouwen.</i>	4. <i>Goede kinderen.</i>

ZESTIENDE LES.

V. Wat zijn voornaamwoorden?

A. Woorden, die men in de plaats der zelfstandige naamwoorden stelt, om de gedurige herhaling van dezelve te vermijden.

V. Hoe worden zij onderscheiden?

A. In zes soorten; als: 1°. *persoonlijke*, 2°. *wederke-*

vige, 3°. *bezittelijke*, 4°. *vragende*, 5°. *aanwijzende* en 6°. *betrekkelijke*.

V. Wat is een *persoonlijk* voornaamwoord?

A. Een woord, dat men in de plaats van den persoon zelve stelt; als: *ik*, *gij*, *hij*, *zij*, *het*, *men*, *iemand*, *niemand*, enkelvoudig; en, *wij*, *gij*, *zij*, meervoudig.

V. Verbuig de *persoonlijke* voornaamwoorden?

A. EERSTE PERSOON. TWEEDE PERSOON.

Enkelvoud.

Enkelvoud.

1. *Ik*.

1. *Gij*.

2. *Mijns*, of *van mij*.

2. *Uws*, of *van u*.

3. *Mij*, of *aan mij*.

3. *U*; of *aan u*.

4. *Mij*.

4. *U*.

Meervoud.

Meervoud.

1. *Wij*.

1. *Gij*.

2. *Onzer*, of *van ons*.

2. *Uwer*, of *van u*.

3. *Ons*, of *aan ons*.

3. *U*, of *aan u*.

4. *Ons*.

4. *U*.

DERDE PERSOON.

Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. *Hij*.

1. *Zij*.

1. *Het*.

2. *Zijns*, of *van hem*.

2. *Harer*, of *van haar*.

2. *Van het*.

3. *Hem*, of *aan hem*.

3. *Haar*, of *aan haar*.

3. *Het*, of *aan het*.

4. *Hem*.

4. *Haar*.

4. *Het*.

Meervoud.

1. *Zij*.

1. *Zij*.

1. *Zij*.

2. *Hunner*, of *van hen*.

2. *Harer*, of *van haar*.

2. *Hunner*, of *van hen*.

3. *Hun*, of *aan hen*. 3. *Haar*, of *aan haar*. 3. *Hun*, of *aan hen*.
4. *Hen*. 4. *Haar*. 4. *Hen*.

V. Wat is een *wederkeerig voornaamwoord*?

A. Een woord, dat men voor het naamwoord plaatst; als de werking op den persoon terugkeert; als: *zich*. Het wordt alleen in den derden persoon gebezigd en is onverbuigbaar; als: *hij wascht zich*.

V. Wat is een *bezittelijk voornaamwoord*?

A. Een woord, dat eene bezitting of eenen eigendom van personen of zaken aanduidt; als: *mijn*, *uw*, *zijn*, *ons*, *haar*, *hun*.

V. Verbuig een *bezittelijk voornaamwoord*?

A. Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. <i>Mijn vriend</i> .	1. <i>Mijne moeder</i> .	1. <i>Mijn kleed</i> .
2. <i>Mijns vrienden</i> , of
<i>van mijnen vriend</i> .	2. <i>Mijner moeder</i> , of
<i>van mijne moeder</i> .	2. <i>Mijns kleeds</i> , of
<i>van mijn kleed</i> .
3. <i>Mijnen vriend</i> , of
<i>aan mijnen vriend</i> .	3. <i>Mijne moeder</i> ,
<i>mijner moeder</i> , of
<i>aan mijne moeder</i> .	3. <i>Mijn kleed</i> , <i>mij-</i>
<i>nen kleede</i> , of <i>aan</i>
<i>mijn kleed</i> .
4. <i>Mijnen vriend</i> .	4. <i>Mijne moeder</i> .	4. <i>Mijn kleed</i> .

Meervoud.

1. <i>Mijne vrienden</i> .	1. <i>Mijne moeders</i> .	1. <i>Mijne kleedren</i> .
2. <i>Mijner vrienden</i> , of
<i>van mijne vrienden</i> .	2. <i>Mijner moeders</i> , of
<i>van mijne moeders</i> .	2. <i>Mijner kleedren</i> ,
of <i>van mijne klee-</i>
<i>deren</i> .
3. <i>Mijnen vrienden</i> , of
<i>aan mijne vrienden</i> .	3. <i>Mijne moeders</i> ,
<i>mijner moeders</i> , of
<i>aan mijne moeders</i> .	3. <i>Mijnen kleedren</i> ,
of <i>aan mijne klee-</i>
<i>deren</i> .
4. <i>Mijne vrienden</i> .	4. <i>Mijne moeders</i> .	4. <i>Mijne kleedren</i> .

V. Hoe worden de overige verbogen ?

A. Op dezelfde wijze als *mijn*; doch *ons* neemt voor het mannelijke en vrouwelijke geslacht *ze* aan, en wordt *onze*; bij voorb. *onze* vriend.

V. Wat is een *vragend voornaamwoord* ?

A. Een woord, door hetwelk men naar personen of zaken vraagt; als: *wie*, *welke*, *wat*, *hoedanig*, enz.

V. Verbuig een *vragend voornaamwoord* ?

A.

Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. *Wie*.

1. *Wie*.

1. *Wat*.

2. *Wiens*, of *van wien*.

2. *Wier*, of *van wie*.

2. *Wiens*, of *van wat*.

3. *Wien*, of *aan wien*.

3. *Wie*, of *aan wie*.

3. *Wat*, of *aan wat*.

4. *Wien*.

4. *Wie*.

4. *Wat*.

Meervoud.

1. *Wie*.

1. *Wie*.

2. *Wier*, of *van wie*.

2. *Wier*, of *van wie*.

Zonder meervoud.

3. *Wien*, of *aan wie*.

3. *Wie*, *wier*, of *aan wie*.

4. *Wie*.

4. *Wie*.

V. Wat heeft men verder bij de *vragende voornaamwoorden* op te merken ?

A. Dat het onzijdige *wat*, op zich zelf staande, alleen in den *eersten* en *vierden* naamval van het *enkelvoud* wordt gebruikt.

V. Wat meer ?

A. Dat *welke* in den tweeden naamval *welks* heeft en *hoedanig* de verbuiging der *bijvoegelijke naamwoorden* volgt.

V. Wat is een *aanwijzend voornaamwoord* ?

A. Een woord, dat personen of zaken als met den vinger aanwijst; bij voorb. *deze, die, dit, dat, zulk, zoodanig, gene, zeker, degene*, enz.

V. Verbuig een aanwijzend voornaamwoord?

A. Enkelvoud.

Mannelijk.

Vrouwelijk.

Onzijdig.

1. <i>Deze stoel.</i>	1. <i>Deze lei.</i>	1. <i>Dit boek.</i>
2. <i>Dezes stoels, of van dezen stoel.</i>	2. <i>Dezer lei, of van deze lei.</i>	2. <i>Dezes boeks, of van dit boek.</i>
3. <i>Dezen stoel, of aan dezen stoel.</i>	3. <i>Deze lei, dezer lei, of aan deze lei.</i>	3. <i>Dit boek, dezen boeke, of aan dit boek.</i>
4. <i>Dezen stoel.</i>	4. <i>Deze lei.</i>	4. <i>Dit boek.</i>

Meervoud.

1. <i>Deze stoelen.</i>	1. <i>Deze leijen.</i>	1. <i>Deze boeken.</i>
2. <i>Dezer stoelen, of van deze stoelen.</i>	2. <i>Dezer leijen, of van deze leijen.</i>	2. <i>Dezer boeken, of van deze boeken.</i>
3. <i>Dezen stoelen, of aan deze stoelen.</i>	3. <i>Dezer leijen, of aan deze leijen.</i>	3. <i>Dezen boeken, of aan deze boeken.</i>
4. <i>Deze stoelen.</i>	4. <i>Deze leijen.</i>	4. <i>Deze boeken.</i>

V. Wat is een *betrekkelijk voornaamwoord*?

A. Een woord, dat betrekking heeft op personen of zaken, van welke te voren gesproken is; als: *die, wie, welke, wat, dat*, enz. Zij worden als het *vragende voornaamwoord* verbogen.

V. Wanneer bezigt men *wiens* en wanneer *welks*?

A. *Wiens* wordt gebezigd, wanneer het betrekking heeft op mannelijke zelfstandige naamwoorden, en *welks* wanneer deze onzijdig zijn.

V. Welk onderscheid is er tusschen *gene* en *geene*?

- A. *Gene* is een aanwijzend voornaamwoord en beteekent *die*, en *geene*, ontkennend bijwoord, beteekent *niet een*.

Z E V E N T I E N D E L E S .

V. Wat zijn *werkwoorden*?

A. Woorden, die den staat, de werking of het lijden van personen of zaken uitdrukken.

V. Ondergaan de *werkwoorden* ook veranderingen?

A. Ja, door *vervoeging*.

V. Wat heeft men bij de *vervoeging* der *werkwoorden* op te merken?

A. Den *wortel*, *wortelklinker* en *wortelmedeklinker* van het *werkwoord*.

V. Wat verstaat gij door den *wortel*?

A. Dat gedeelte van een *werkwoord*, hetwelk men overhoudt, als men *en* van den uitgang weglaat; bij voorb. *koop* is de *wortel* van *koopen*.

V. Wat noemt gij *wortelklinker*?

A. Dien *klinkletter* of die *klinkletters*, welke in den *wortel* des *werkwoords* gevonden en gezamenlijk uitgesproken worden; bij voorb. *ui* is de *wortelklinker* van *fluiten*, *e* van *spreken*.

V. Wat heet gij *wortelmedeklinker*?

A. Dien *medeklinker* of die *medeklinkers*, welke den *wortel* sluiten; bij voorb. de *k* is de *wortelmedeklinker* van *maken*.

V. Hoe worden de *werkwoorden* verdeeld?

A. In vijf soorten: 1°. *bedrijvende*; 2°. *lijdende*,

3°. *onzijdige*, 4°. *wederkeerige*, 5°. *onpersoonlijke*.

V. Wat zijn *bedrijvende* werkwoorden?

A. Woorden, waarvan de werking of het bedrijf tot een ander voorwerp overgaat; bij voorb. *leeren*.

V. Wat zijn *lijdende* werkwoorden?

A. Woorden, die het onderwerp voorstellen, als lijdende of als eene werking ondergaande.

V. Hoe worden de lijdende werkwoorden gevormd?

A. Van het verleden deelwoord van een bedrijvend werkwoord met het hulpwoord *worden* of *zijn*; bij voorb. *geleerd worden*.

V. Wat zijn *onzijdige* werkwoorden?

A. Woorden, waarvan de werking, die zij uitdrukken, tot geen ander voorwerp overgaat; bij voorb. *slapen*.

V. Wat zijn *wederkeerige* werkwoorden?

A. Woorden, waarvan de werking tot den werker of het onderwerp terug keert; bij voorb. *sich wassen*.

V. Wat zijn *onpersoonlijke* werkwoorden?

A. Woorden, die alleen in den derden persoon, met het persoonlijke voornaamwoord *het* voor zich, vervoegd worden; bij voorb. *het regent*.

V. Worden de *werkwoorden* nog anders onderscheiden?

A. Ja; men stelt gewoonlijk drie rangen; als: *gelijkvloeiende*, *ongelijkvloeiende* en *onregelmatige*.

V. Wat is een *gelijkvloeiend* werkwoord?

A. Dat in de vervoeging niet van wortelklinker verandert, en waarvan het verleden deelwoord op *d* of *t* eindigt; als: *hooren, hoorde, gehoord; straffen, strafte, gestraft.*

V. Wat is een *ongelijkvloeiend* werkwoord?

A. Dat in de vervoeging van wortelklinker verandert; en in het verleden deelwoord op *en* uitgaat; als: *schrijven, schreef, geschreven.*

V. Wat is een *onregelmatig* werkwoord?

A. Dat in de vervoeging den wortelklinker en wortelmedeklinker beiden verandert; als: *staan, gaan, doen, zien, slapen, kunnen, mogen, denken, moeten*, en de *hulpwoorden*.

V. Waartoe dienen de *hulpwoorden*?

A. Om de werkwoorden te vervoegen.

V. Hoe vele *hulpwoorden* zijn er?

A. Vier: *zullen, hebben, zijn en worden.*

ACHTTIENDE LES.

V. Waarop heeft men bij de vervoeging der *werkwoorden* bijzonder te letten?

A. Op de *wijzen, tijden en personen.*

V. Hoe vele *wijzen* zijn er in een werkwoord?

A. Vier: de *onbepaalde, aantoonende, aanvoegende en gebiedende wijze.*

V. Hoe vele *tijden* zijn er in een werkwoord?

A. Zes, zoowel in de *aantoonende als aanvoegende wijze:*

De tegenwoordige tijd.

De onvolmaakt verledene tijd.

De volmaakt verledene tijd.

De meer dan volmaakt verledene tijd.

De eerste toekomende tijd.

De tweede toekomende tijd.

V. Hoe vele personen zijn er in een werkwoord?

A. Drie: te weten enkelvoudig: *ik, gij hij* voor het mannelijke, *zij* voor het vrouwelijke geslacht, en *men, het, iemand, niemand*, algemeene persoonlijke voornaamwoorden; meervoudig: *wij, gij, zij*.

V. Vervoeg het hulpwoord *sullen*.

A. ONREPAALDE WIJZE.

Te sullen.

DEELWOORD.

Tegenwoordig: sullende.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Ik sal.

Dat ik soude.

Gij zult.

Dat gij zoudet.

Hij zal.

Dat hij zoude.

Wij sullen.

Dat wij zouden.

Gij zult.

Dat gij zoudet.

Zij sullen.

Dat zij zouden.

NEGENTIENDE LES.

V. Vervoeg het hulpwoord hebben.

A. ONBEPAAALDE WIJZE.

DEEDWOORDEN.

Tegenw. tijd: hebben.

Tegenw. tijd: hebbende.

Verl. tijd: gehad hebben.

Verl. tijd: gehad hebbende.

Toekom. tijd: te zullen hebben. Toekom. tijd: zullende hebben.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Ik heb.

Dat ik hebbe.

Gij hebt.

Dat gij hebbet.

Hij heeft.

Dat hij hebbe.

Wij hebben.

Dat wij hebben.

Gij hebt.

Dat gij hebbet.

Zij hebben.

Dat zij hebben.

Onvolmaakt verledene tijd.

Ik had.

Dat ik hadde.

Gij hadt.

Dat gij haddet.

Hij had.

Dat hij hadde.

Wij hadden.

Dat wij hadden.

Gij hadt.

Dat gij haddet.

Zij hadden.

Dat zij hadden.

Volmaakt verledene tijd.

Ik heb gehad.

Dat ik hebbe gehad.

Gij hebt gehad.

Dat gij hebbet gehad.

Hij heeft gehad.

Dat hij hebbe gehad.

Wij hebben gehad.

Dat wij hebben gehad.

Gij hebt gehad.

Dat gij hebbet gehad.

Zij hebben gehad.

Dat zij hebben gehad.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

Ik had gehad.

Dat ik hadde gehad.

Gij hadt gehad.

Dat gij haddet gehad.

Hij had gehad.
Wij hadden gehad.
Gij hadt gehad.
Zij hadden gehad.

Dat hij hadde gehad.
Dat wij hadden gehad.
Dat gij haddet gehad.
Dat zij hadden gehad.

Eerste toekomende tijd.

Ik zal hebben.
Gij zult hebben.
Hij zal hebben.
Wij zullen hebben.
Gij zult hebben.
Zij zullen hebben.

Dat ik zoude hebben.
Dat gij zoudet hebben.
Dat hij zoude hebben.
Dat wij zouden hebben.
Dat gij zoudet hebben.
Dat zij zouden hebben.

Tweede toekomende tijd.

Ik zal gehad hebben.
Gij zult gehad hebben.
Hij zal gehad hebben.
Wij zullen gehad hebben.
Gij zult gehad hebben.
Zij zullen gehad hebben.

Dat ik zoude gehad hebben.
Dat gij zoudet gehad hebben.
Dat hij zoude gehad hebben.
Dat wij zouden gehad hebben.
Dat gij zoudet gehad hebben.
Dat zij zouden gehad hebben.

TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het hulpwoord zijn.

A. ONBEPAALENDE WIJZE.

DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: zijn.

Tegenw. tijd: zijnde.

Verl. tijd: geweest zijn.

Verl. tijd: geweest zijnde.

Toekom. tijd: te zullen zijn.

Toekom. tijd: zullende zijn.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Ik ben.
Gij zijt.
Hij is.
Wij zijn.
Gij zijt.
Zij zijn.

Dat ik zij.
Dat gij zijt.
Dat hij zij.
Dat wij zijn.
Dat gij zijt.
Dat zij zijn.

Onvolmaakt verledene tijd.

<i>Ik was.</i>	<i>Dat ik ware.</i>
<i>Gij waart.</i>	<i>Dat gij waret.</i>
<i>Hij was.</i>	<i>Dat hij ware.</i>
<i>Wij waren.</i>	<i>Dat wij waren.</i>
<i>Gij waart.</i>	<i>Dat gij waret.</i>
<i>Zij waren.</i>	<i>Dat zij waren.</i>

Volmaakt verledene tijd.

<i>Ik ben geweest.</i>	<i>Dat ik zij geweest.</i>
<i>Gij zijt geweest.</i>	<i>Dat gij zijt geweest.</i>
<i>Hij is geweest.</i>	<i>Dat hij zij geweest.</i>
<i>Wij zijn geweest.</i>	<i>Dat wij zijn geweest.</i>
<i>Gij zijt geweest.</i>	<i>Dat gij zijt geweest.</i>
<i>Zij zijn geweest.</i>	<i>Dat zij zijn geweest.</i>

Meer dan volmaakt verledene tijd.

<i>Ik was geweest.</i>	<i>Dat ik ware geweest.</i>
<i>Gij waart geweest.</i>	<i>Dat gij waret geweest.</i>
<i>Hij was geweest.</i>	<i>Dat hij ware geweest.</i>
<i>Wij waren geweest.</i>	<i>Dat wij waren geweest.</i>
<i>Gij waart geweest.</i>	<i>Dat gij waret geweest.</i>
<i>Zij waren geweest.</i>	<i>Dat zij waren geweest.</i>

Eerste toekomstige tijd.

<i>Ik zal zijn.</i>	<i>Dat ik soude zijn.</i>
<i>Gij zult zijn.</i>	<i>Dat gij zoudet zijn.</i>
<i>Hij zal zijn.</i>	<i>Dat hij soude zijn.</i>
<i>Wij zullen zijn.</i>	<i>Dat wij zouden zijn.</i>
<i>Gij zult zijn.</i>	<i>Dat gij zoudet zijn.</i>
<i>Zij zullen zijn.</i>	<i>Dat zij zouden zijn.</i>

Tweede toekomende tijd.

<i>Ik zal geweest zijn.</i>	<i>Dat ik zoude geweest zijn.</i>
<i>Gij zult geweest zijn.</i>	<i>Dat gij zoudet geweest zijn.</i>
<i>Hij zal geweest zijn.</i>	<i>Dat hij zoude geweest zijn.</i>
<i>Wij zullen geweest zijn.</i>	<i>Dat wij zouden geweest zijn.</i>
<i>Gij zult geweest zijn.</i>	<i>Dat gij zoudet geweest zijn.</i>
<i>Zij zullen geweest zijn.</i>	<i>Dat zij zouden geweest zijn.</i>

GEBIEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: wees.

Meervoudig: weest of zijt.

EEN EN TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het hulpwoord *worden*.

A. ONBEPAAALDE WIJZE.

DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: worden.

Tegenw. tijd: wordende.

Verl. tijd: geworden zijn.

Verl. tijd: geworden zijnde.

Toek. tijd: te zullen worden.

Toek. tijd: zullende worden.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoórdige tijd.

Ik word.

Dat ik worde.

Gij wordt.

Dat gij wordet.

Hij wordt.

Dat hij worde.

Wij worden.

Dat wij worden.

Gij wordt.

Dat gij wordet.

Zij worden.

Dat zij worden.

Onvolmaakt verledene tijd.

Ik werd.

Dat ik wierde.

Gij werdt.

Dat gij wierdet.

Hij werd.

Dat hij wierde.

Wij werden.

Dat wij wierden.

Gij werdt.

Dat gij wierdet.

Zij werden.

Dat zij wierden.

Volmaakt verledene tijd.

Ik ben geworden.

Dat ik zij geworden.

Gij zijt geworden.

Dat gij zijt geworden.

Hij is geworden.

Dat hij zij geworden.

Wij zijn geworden.

Dat wij zijn geworden.

Gij zijt geworden.

Dat gij zijt geworden.

Zij zijn geworden.

Dat zij zijn geworden.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

Ik was geworden.

Dat ik ware geworden.

Gij waart geworden.

Dat gij waart geworden.

Hij was geworden.

Dat hij ware geworden.

Wij waren geworden.

Dat wij waren geworden.

Gij waart geworden.

Dat gij waart geworden.

Zij waren geworden.

Dat zij waren geworden.

Eerste toekomstige tijd.

Ik zal worden.

Dat ik zoude worden.

Gij zult worden.

Dat gij zoudet worden.

Hij zal worden.

Dat hij zoude worden.

Wij zullen worden.

Dat wij zouden worden.

Gij zult worden.

Dat gij zoudet worden.

Zij zullen worden.

Dat zij zouden worden.

Tweede toekomstige tijd.

Ik zal geworden zijn.

Dat ik zoude geworden zijn.

Gij zult geworden zijn.

Dat gij zoudet geworden zijn.

Hij zal geworden zijn.

Dat hij zoude geworden zijn.

Wij zullen geworden zijn.

Dat wij zouden geworden zijn.

Gij zult geworden zijn.

Dat gij zoudet geworden zijn.

Zij zullen geworden zijn.

Dat zij zouden geworden zijn.

GEBIEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: word.

Meervoudig: wordt.

TWEE EN TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het *gelijkvloeiende* werkwoord *beminnen*.

A. ONBEPAAALDE WIJZE.

DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: beminnen.

Tegenw. tijd: beminne.

Verl. tijd: bemind hebben.

Verl. tijd: bemind hebbende.

Toekom. tijd: te zullen beminnen. Toek. tijd: sullende beminnen.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Ik bemin.

Dat ik beminne.

Gij bemint.

Dat gij beminnet.

Hij bemint.

Dat hij beminne.

Wij beminnen.

Dat wij beminnen.

Gij bemint.

Dat gij beminnet.

Zij beminnen.

Dat zij beminnen.

Onvolmaakt verledene tijd.

Ik beminde.

Dat ik beminde.

Gij bemindet.

Dat gij bemindet.

Hij beminde.

Dat hij beminde.

Wij beminden.

Dat wij beminden.

Gij bemindet.

Dat gij bemindet.

Zij beminden.

Dat zij beminden.

Volmaakt verledene tijd.

Ik heb

Dat ik hebbe

Gij hebt

Dat gij hebbet

Hij heeft

Dat hij hebbe

Wij hebben

Dat wij hebben

Gij hebt

Dat gij hebbet

Zij hebben

Dat zij hebben

bemind.

bemind.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

<i>Ik had</i>	}	<i>bemind.</i>	<i>Dat ik hadde</i>	}	<i>bemind.</i>
<i>Gij hadt</i>			<i>Dat gij haddet</i>		
<i>Hij had</i>			<i>Dat hij hadde</i>		
<i>Wij hadden</i>			<i>Dat wij hadden</i>		
<i>Gij hadt</i>			<i>Dat gij haddet</i>		
<i>Zij hadden</i>			<i>Dat zij hadden</i>		

Eerste toekomende tijd.

<i>Ik zal</i>	}	<i>beminnen.</i>	<i>Dat ik zoude</i>	}	<i>beminnen.</i>
<i>Gij zult</i>			<i>Dat gij zoudet</i>		
<i>Hij zal</i>			<i>Dat hij zoude</i>		
<i>Wij zullen</i>			<i>Dat wij zouden</i>		
<i>Gij zult</i>			<i>Dat gij zoudet</i>		
<i>Zij zullen</i>			<i>Dat zij zouden</i>		

Tweede toekomende tijd.

<i>Ik zal</i>	}	<i>bemind hebben.</i>	<i>Dat ik zoude</i>	}	<i>bemind hebben.</i>
<i>Gij zult</i>			<i>Dat gij zoudet</i>		
<i>Hij zal</i>			<i>Dat hij zoude</i>		
<i>Wij zullen</i>			<i>Dat wij zouden</i>		
<i>Gij zult</i>			<i>Dat gij zoudet</i>		
<i>Zij zullen</i>			<i>Dat zij zouden</i>		

GEBIEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: bemin.

Meervoudig: bemint.

DRIE EN TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het *ongelijkvloeiende* werkwoord *lezen*.

A. ONBEPAALENDE WIJZE. DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: lezen.

Tegenw. tijd: lezende.

Verl. tijd: gelezen hebben. Verl. tijd: gelezen hebbende.
Toekom. tijd: te zullen lezen. Toekom. tijd: zullende lezen.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

<i>Ik lees.</i>	<i>Dat ik leze.</i>
<i>Gij leest.</i>	<i>Dat gij lezet.</i>
<i>Hij leest.</i>	<i>Dat hij leze.</i>
<i>Wij lezen.</i>	<i>Dat wij lezen.</i>
<i>Gij leest.</i>	<i>Dat gij lezet.</i>
<i>Zij lezen.</i>	<i>Dat zij lezen.</i>

Onvolmaakt verledene tijd.

<i>Ik las.</i>	<i>Dat ik lase.</i>
<i>Gij laast.</i>	<i>Dat gij lazet.</i>
<i>Hij las.</i>	<i>Dat hij lase.</i>
<i>Wij lasen.</i>	<i>Dat wij lasen.</i>
<i>Gij laast.</i>	<i>Dat gij lazet.</i>
<i>Zij lasen.</i>	<i>Dat zij lasen.</i>

Volmaakt verledene tijd.

<i>Ik heb</i>	} <i>gelezen.</i>	<i>Dat ik hebbe</i>	} <i>gelezen.</i>
<i>Gij hebt</i>		<i>Dat gij hebbet</i>	
<i>Hij heeft</i>		<i>Dat hij hebbe</i>	
<i>Wij hebben</i>		<i>Dat wij hebben</i>	
<i>Gij hebt</i>		<i>Dat gij hebbet</i>	
<i>Zij hebben</i>		<i>Dat zij hebben</i>	

Meer dan volmaakt verledene tijd.

<i>Ik had</i>	} <i>gelezen.</i>	<i>Dat ik hadde</i>	} <i>gelezen.</i>
<i>Gij hadt</i>		<i>Dat gij haddet</i>	
<i>Hij had</i>		<i>Dat hij hadde</i>	
<i>Wij hadden</i>		<i>Dat wij hadden</i>	
<i>Gij hadt</i>		<i>Dat gij haddet</i>	
<i>Zij hadden</i>		<i>Dat zij hadden</i>	

Eerste toekomende tijd.

*Ik zal
Gij zult
Hij zal
Wij zullen
Gij zult
Zij zullen*

} lezen.

*Dat ik zoude
Dat gij zoudet
Dat hij zoude
Dat wij zouden
Dat gij zoudet
Dat zij zouden*

} lezen.

Tweede toekomende tijd.

*Ik zal
Gij zult
Hij zal
Wij zullen
Gij zult
Zij zullen*

} gelezen hebben.

*Dat ik zoude
Dat gij zoudet
Dat hij zoude
Dat wij zouden
Dat gij zoudet
Dat zij zouden*

} gelezen hebben.

GEBIEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: lees.

Meervoudig: leest.

VIER EN TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het *onregelmatige* werkwoord *doen*.

A. ONBEPAALENDE WIJZE.

DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: doen.

Tegenw. tijd: doende.

Verl. tijd: gedaan hebben.

Verl. tijd: gedaan hebbende.

Toekom. tijd: te zullen doen.

Toekom. tijd: sullende doen.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

*Ik doe.
Gij doet.
Hij doet.
Wij doen.
Gij doet.
Zij doen.*

*Dat ik doe.
Dat gij doet.
Dat hij doe.
Dat wij doen.
Dat gij doet.
Dat zij doen.*

Onvolmaakt verledene tijd.

Ik deed.

Gij deedt.

Hij deed.

Wij deden.

Gij deedt.

Zij deden.

Dat ik dede.

Dat gij dedet.

Dat hij dede.

Dat wij deden.

Dat gij dedet.

Dat zij deden.

Volmaakt verledene tijd.

Ik heb

Gij hebt

Hij heeft

Wij hebben

Gij hebt

Zij hebben

} *gedaan.*

Dat ik hebbe

Dat gij hebbet

Dat hij hebbe

Dat wij hebben

Dat gij hebbet

Dat zij hebben

} *gedaan.*

Meer dan volmaakt verledene tijd.

Ik had

Gij hadt

Hij had

Wij hadden

Gij hadt

Zij hadden

} *gedaan.*

Dat ik hadde

Dat gij haddet

Dat hij hadde

Dat wij hadden

Dat gij haddet

Dat zij hadden

} *gedaan.*

Eerste toekomstige tijd.

Ik zal

Gij zult

Hij zal

Wij zullen

Gij zult

Zij zullen

} *doen.*

Dat ik soude

Dat gij soudet

Dat hij soude

Dat wij zouden

Dat gij soudet

Dat zij zouden

} *doen.*

Tweede toekomende tijd.

<i>Ik zal</i>	} <i>gedaan hebben.</i>	<i>Dat ik soude</i>	} <i>gedaan hebben.</i>
<i>Gij zult</i>		<i>Dat gij zoudet</i>	
<i>Hij zal</i>		<i>Dat hij soude</i>	
<i>Wij zullen</i>		<i>Dat wij zouden</i>	
<i>Gij zult</i>		<i>Dat gij zoudet</i>	
<i>Zij zullen</i>		<i>Dat zij zouden</i>	

GEBLEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: doe.

Meervoudig: doet.

VIJF EN TWINTIGSTE LES.

V. Hoe worden de *lijdende* werkwoorden vervoegd?

A. Zij worden met het *hulpwoord worden* vervoegd; als: *ik word geleerd; ik werd geleerd.* Men zie voorts het *hulpwoord worden*, bl. 39.

V. Vervoeg het *wederkeerige* werkwoord *sich oleijen*.

A. **ONBEPAAALDE WIJZE.** **DEELWOORDEN.**

<i>Tegenw. tijd: sich oleijen.</i>	<i>Tegenw. tijd: sich oleijende.</i>
<i>Verl. tijd: sich gerleid hebben.</i>	<i>Verl. tijd: sich geleid hebbende.</i>
<i>Toekom. tijd: sich te zullen oleijen.</i>	<i>Toekomende tijd: sich zullende oleijen.</i>

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Ik olei mij.

Dat ik mij oleije.

Gij vleit u.
Hij vleit zich.
Wij vlejjen ons.
Gij vleit u.
Zij vlejjen zich.

Dat gij u vlejjet.
Dat hij zich vlejje.
Dat wij ons vlejjen.
Dat gij u vlejjet.
Dat zij zich vlejjen.

Onvolmaakt verledene tijd.

Ik vleide mij.
Gij vleidet u.
Hij vleide zich.
Wij vleiden ons.
Gij vleidet u.
Zij vleiden zich.

Dat ik mij vleide.
Dat gij u vleidet.
Dat hij zich vleide.
Dat wij ons vleiden.
Dat gij u vleidet.
Dat zij zich vleiden.

Volmaakt verledene tijd.

Ik heb mij
Gij hebt u
Hij heeft zich
Wij hebben ons
Gij hebt u
Zij hebben zich

} geleid.

Dat ik mij hebbe
Dat gij u hebt
Dat hij zich hebbe
Dat wij ons hebben
Dat gij u hebt
Dat zij zich hebben

} geleid.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

Ik had mij
Gij hadt u
Hij had zich
Wij hadden ons
Gij hadt u
Zij hadden zich

} geleid.

Dat ik mij hadde
Dat gij u haddet
Dat hij zich hadde
Dat wij ons hadden
Dat gij u haddet
Dat zij zich hadden

} geleid.

Eerste toekomende tijd.

<i>Ik zal mij</i>	} <i>oelijken.</i>	<i>Dat ik mij zoude</i>	} <i>oelijken.</i>
<i>Gij zult u</i>		<i>Dat gij u zoudet</i>	
<i>Hij zal zich</i>		<i>Dat hij zich zoude</i>	
<i>Wij zullen ons</i>		<i>Dat wij ons zouden</i>	
<i>Gij zult u</i>		<i>Dat gij u zoudet</i>	
<i>Zij zullen zich</i>		<i>Dat zij zich zouden</i>	

Tweede toekomende tijd.

<i>Ik zal mij</i>	} <i>geveleid hebben.</i>	<i>Dat ik mij zoude</i>	} <i>geveleid hebben.</i>
<i>Gij zult u</i>		<i>Dat gij u zoudet</i>	
<i>Hij zal zich</i>		<i>Dat hij zich zoude</i>	
<i>Wij zullen ons</i>		<i>Dat wij ons zouden</i>	
<i>Gij zult u</i>		<i>Dat gij u zoudet</i>	
<i>Zij zullen zich</i>		<i>Dat zij zich zouden</i>	

GEBIEDENDE WIJZE.

Enkelvoudig: vlei u.

Meervoudig: vleit u.

ZES EN TWINTIGSTE LES.

V. Vervoeg het onpersoonlijke werkwoord sneeuwen.

A. ONBEPAALENDE WIJZE. DEELWOORDEN.

Tegenw. tijd: sneeuwen.

Tegenw. tijd: sneeuwende.

Verl. tijd: gesneeuwd hebben.

Verl. tijd: gesneeuwd hebbende.

Toekom. tijd: te zullen sneeuwen.

Toekom. tijd: sullende sneeuwen.

AANTOONENDE WIJZE.

AANVOEGENDE WIJZE.

Tegenwoordige tijd.

Het sneeuwt.

Dat het sneeuwt.

Onvolmaakt verledene tijd.

Het sneeuwde. Dat het sneeuwde.

Volmaakt verledene tijd.

Het heeft gesneeuwd. Dat het hebbe gesneeuwd.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

Het had gesneeuwd. Dat het hadde gesneeuwd.

Eerste toekomende tijd.

Het zal sneeuwen. Dat het zoude sneeuwen.

Tweede toekomende tijd.

Het zal gesneeuwd hebben. Dat het zoude gesneeuwd hebben.

V. Wat zijn *deelwoorden*?

A. Woorden, die, van werkwoorden afgeleid zijnde, het bestaan, de werking of het lijden, als eene hoedanigheid van personen of zaken te kennen geven, met aanwijzing van tijd.

V. Hoe worden de *deelwoorden* onderscheiden?

A. In *tegenwoordige* of *bedrijvende* en in *verledene* of *lijdende*; als: *schrijvende*, *geschreven*; *lopende*, *gelopen*.

V. Ondergaan de *deelwoorden* ook veranderingen?

A. Ja; zij worden even als de *bijvoegelijke naamwoorden* verbogen en zijn ook aan de *trappen van vergelijking* onderhevig, in zoo verre als gebruik en beteekenis zulks veroorloven.

V. Wat heeft men hierbij nog op te merken?

A. Dat de *vergelijkende* en *overtreffende* trap der *deel-*

woorden doorgaans gevormd worden door de woorden *meer* en *meest*; als: *gekend, meer gekend, meest gekend.*

ZEVEN EN TWINTIGSTE LES.

V. Wat zijn *telwoorden*?

A. Woorden, die een zeker getal of eene zekere hoeveelheid aanwijzen.

V. Hoe worden de *telwoorden* onderscheiden?

A. In *hoofdgetallen* en in *algemeene telwoorden*.

V. Noem de *hoofdgetallen*.

A. *Een, twee, drie, twintig, de eerste, anderhalf, beide, enz.*

V. Welke zijn de *algemeene telwoorden*?

A. *Al, alle, eenige, ieder, iegelijk, sommige, elke, menig, veel, weinig, enz.*

V. Wat heeft men bij de *hoofdgetallen* op te merken?

A. Dat zij nu eens als *zelfstandige* en dan weder als *bijvoegelijke naamwoorden* voorkomen; als: *de twee* (zelfst. naamw.); *het derde huis* (bijvoegel. naamw.).

V. Wat zijn *bijwoorden*?

A. Woorden, die de hoedanigheid of de omstandigheid der *werkwoorden* of *bijvoegelijke naamwoorden* uitdrukken; bij voorb. *de jongen schrijft fraai; eene zeer groote rivier.*

V. Noem mij eens eenige *bijwoorden*.

A. *Heden, hier, wel, zeker, neen, ja, mogelijk;*

welaan, als, gelijk, bijna, naauwelijks, vooral, namelijk, hoe, waarom, eerst, daarna, eens, drie-maal, enz.

V. Wat heeft men bij de *bijwoorden* op te merken?

A. Dat bijna alle *bijvoegelijke naamwoorden* als *bijwoorden* kunnen gebruikt worden.

V. Helder mij dit met een voorbeeld op.

A. Wanneer ik zeg: *een* fraai *schrift*, dan geeft fraai de hoedanigheid van het zelfstandige naamwoord *schrift* te kennen en is *bijvoegelijk naamwoord*; zeg ik daarentegen: *hij* *schrijft* fraai, dan is fraai een *bijwoord*, omdat het de hoedanigheid van het werkwoord *schrijven* aanduidt.

V. Kunnen de *bijwoorden* ook tot *bijvoegelijke naamwoorden* gemaakt worden?

A. Sommige worden door het aannemen van *ch* in *bijvoegelijke naamwoorden* hervormd; als: *schaars* (bijwoord), *schaarsch* (bijv. naamw.); *dagelijks* (bijwoord), *dagelijksch* (bijv. naamw.).

V. Hebben de *bijwoorden* ook *trappen van vergelijking*?

A. Niet alle, doch eene menigte; bij voorb. *klein*, *kleiner*, *kleinst*; *fraai*, *fraaijer*, *fraaist*; *wel*, *beter*, *best*, enz.

ACHT EN TWINTIGSTE LES.

V. Wat zijn *voorzetsels*?

A. Woorden, welke de betrekking, die de dingen op elkander hebben, te kennen geven; bij voorb. *Jan komt van huis; de knecht is in den kelder.*

V. Wat hebben de *voorzetsels* gewoonlijk achter zich?

A. Een naamwoord, waarmede zij zekere bepaling in een redekunstig voorstel uitdrukken. (Zie 2de Les.)

V. Hoe worden de *voorzetsels* onderscheiden?

A. In *afscheidbare* en *onafscheidbare*.

V. Wat zijn *afscheidbare* *voorzetsels*?

A. Dezulke, welke in de vervoeging van de werkwoorden afgescheiden worden.

V. Noem mij eenige derzelve.

A. *Aan, achter, af, bij, door, in, na, om, onder, over, toe, uit, voor, enz.*; bij voorb. in: *aanbidden, achterlaten, afleeren, bijdoen, inzien, enz.*

V. Wat zijn *onafscheidbare* *voorzetsels*?

A. De zoodanige, welke in de vervoeging aan het werkwoord gehecht blijven.

V. Geef mij hiervan eenige voorbeelden.

A. *Be, ge, her, ver, ont, mis, enz.*; bij voorb. *begrijpen, gevoelen, herdenken, verbieden, ontmoedigen, mistrouwen, enz.*

V. Wat heeft men bij de *voorzetsels* op te merken?

A. Dat eenige derzelve, bij *naam-* of *werkwoorden*

gevoegd wordende, aan deze eene andere beteekenis geven; als: *God*, *afgod*; *verstandig*, *onverstandig*; *gaan*, *uitgaan*, enz.

V. Wat verder?

A. Dat, wanneer de *klemtoon* op het *werkwoord* valt, het voorzetsel *onafscheidbaar* is; valt de *klemtoon* daarentegen op het *voorzetsel*, dan is het *afscheidbaar*.

NEGEN EN TWINTIGSTE LES.

V. Wat zijn *voegwoorden*?

A. Woorden, welke dienen om de deelen van een voorstel, en de voorstellen zelven zamen te verbinden. (*Zie 3de Les.*)

V. Noem mij eenige *voegwoorden*.

A. *En*, *ook*, *dat*, *opdat*, *want*, *dewijl*, *verder*, *zoo*, *indien*, *gelijk*, *nog*, *noch*, *terwijl*, *maar*, enz.

V. Wat heeft men bij de *voegwoorden* op te merken?

A. Dat men *daarenboven*, *nogtans* moet schrijven en niet *daarteboven*, *nogthans*. Het woordje *thans* vordert echter de *h*.

V. Welk onderscheid is er tusschen de *voegwoorden* *doch* en *toch*?

A. *Doch* is een *tegenstelling* *aanwijzend* en *toch* een *toegevend* *voegwoord*: bij voorb. *ik zoude u heden geschreven hebben, doch mijne pen was niet goed*; — *ik vertrouw, dat gij mij toch gelooven zult.*

V. Wanneer schrijft men *dewijl* en *terwijl*?

A. *Dewijl*, *redegevend voegwoord*, kan verwisseld worden met *omdat*; en, in de plaats van *terwijl*, *tijdsopvolging aanduidend voegwoord*, kan men *gedurende* stellen; bij voorb. *dewijl gij zulks verlangt, zal ik het u zeggen*; — *terwijl hij mij bezocht, was ik ziek*.

DER TIGSTE LES.

V. Wat zijn *tusschenwerpsels*?

A. Woorden, welke zekere gewaarwordingen en aandoeningen der ziel uitdrukken.

V. Noem mij eenige *tusschenwerpsels*.

A. *Ha! hoezee! helaas! och! ach! foei! o! holla! hm! ho, hei! stil! enz.*

V. Wanneer bezigt men *och!* en wanneer *ach!*?

A. *Och!* is eene uitdrukking van droefheid; als: *och! welk eene smart*; en *ach!* die van blijdschap; als: *ach! welk eene vreugde*.

VORBEELDEN VAN TAALKUNSTIG ONTLEDEN.

Hoort, kinderen! de onderwijzing eens vaders; en weest opmerkzaam, om wetenschap te leeren.

Hoort, 2^e pers. meerv. der gebied. wijze van het bedrijv. gelijkvl. werkw. hooren.

kinderen! gemeen zelfst. naamw. Onz. Meerv. 1° N.

de bepal. lidw.

- onderwijzing* . . . gemeen zelfst. naamw. Vrouwel.
Enk. 4^e N.
- eens* verbogen onbep. lidw.
- vaders*, gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk.
2^e N.
- en* zamenbindend voegw.
- weest* 2^e pers. meerv. der gebied. wijze
van het zelfst. werkw. *wezen* of
zijn.
- opmerkzaam* . . . bijvoegel. naamw.
- om*. voegwoord.
- wetenschap* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Enk.
4^e N.
- te* voegwoord.
- leeren* onbepaalde wijze van het bedrijv.
gelijkvl. werkw. *leeren*.

*Wat is mijn stand, geluk en zegen in dit leven?
Een onverdiend geschenk, onschatbaar van waardij.
Bewaar mij, goede God, die 't all' mij hebt gegeven!
Voor trots en hoovaardij.*

- Wat*. vragend voornaamw.
- is* 3^e pers. enk. der aantoonende wij-
ze, tegenw. tijd van het zelfst.
werkw. *zijn*.
- mijn*. bezittelijk voornaamw.

- stand*, gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk.
1° N.
- geluk* gemeen zelfst. naamw. Onz. Zonder
meerv. 1° N.
- en*. samenbindend voegw.
- zegen*. gemeen zelfst. naamw. Mannel. Zonder
meerv. 1° N.
- in*. voorzetsel.
- dit* aanwijzend voornaamwoord.
- leven?* gemeen zelfst. naamw. Onz. Zonder
meerv. 4° naamv.
- Een*. onbepalend lidwoord.
- onverdiend* bijvoegelijk naamw.
- geschenk*, gemeen zelfst. naamw. Onz. Enk.
1° N.
- onschatbaar*. bijvoegelijk naamwoord.
- van* voorzetsel.
- waardij*. gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Zon-
der meerv. 4° N.
- Bewaar*. 2° pers. enk. der gebied. wijze van
het bedrijf. gelijkvl. werkw. bewa-
ren.
- mij*, pers. voornaamw. 1° pers. Enk.
4° N.
- goede* bijvoegel. naamw.
- God*, eigen naamw. Mannel. 1° N.
- die* betrekkel. voornaamw.
- “ onzijdig bepalend lidwoord;

- al* algemeen telwoord als zelfst. nw.
gebezigd. Onz. Zond. meerv. 4° N.
- mij* pers. voorn. 1° pers. Enk. 3° N.
- hebt* { 2° pers. enk. der aantoon. wijze,
gegeven! { volm. verled. tijd van het bedrijv.
ongelijkvl. werkw. *geven*.
- Voor* voorzetsel.
- trots* gemeen zelfst. naamw. Mannel. Zon-
der meerv. 4° N.
- en* samenbindend voegw.
- hoovaardij* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel.
Zonder meerv. 4° N)

*Onze eerste voorouderen waren de Vriezen en Bata-
vieren; zij woonden op hoogten, om beter voor
overstromingen beveiligd te zijn.*

- Onze* bezittelijk voornaamw.
- eerste* bijvoegelijk naamw.
- voorouderen* gemeen zelfst. naamw. Mannel. Zon-
der Enkelv. 1° N.
- waren* 3° pers. meerv. der aantoonende
wijze, onvolm. verl. tijd van het
zelfst. werkw. *wesen* of *zijn*.
- de* bepalend lidwoord.
- Vriezen* gemeen zelfst. naamw. Mannel.
Meerv. 1° N.
- en* samenbindend voegwoord.

- Batavieren*; . . gemeen zelfst. naamw. Mannel. Meerv.
1° N.
- zij* persoonlijk voornaamwoord. 3° pers.
Meerv. 1° N.
- woonden* 3° pers. meerv. van de aantoonende
wijze, onvolm. verl. tijd van het on-
zijdig, gelijkvl. werkw. *wonen*.
- op*. voorzetsel.
- hoogten* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Meerv.
4° N.
- om* voegwoord.
- beter*. bijwoord van hoedanigheid, vergelij-
kende trap.
- voor*. voorzetsel.
- overstromingen* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Meerv.
4° N.
- beveiligd* bijv. naamw.
- te* voegwoord.
- zijn* onbep. wijze van het zelfst. werkw.
zijn.

De edele VAN SPEYK, op den 5^{den} Februarij 1831, met de kanoneerboot onder zijn bevel, bij Antwerpen tegen den wal gedreven zijnde, ware gewis eene prooi der miltzieke Belgen geworden, indien hij niet de eer boven het leven hadde geacht. Zich door eenen plunderenden hoop ziende overmannen, welke

hem de Nederlandsche vlag afvroeg, stak hij den brand in het buskruid en vloog met zijne vijanden in de lucht.

- De* bepalend lidwoord.
edele bijvoegel. naamw.
VAN SPEYK, eigen naamw. Mannel. 1° N.
op voorzetsel.
den verbogen bepalend lidw.
5^{den} bijvoegel. naamw.
Februarij gemeen zelfst. naamwoord Mannel. 4° N.
1831, telwoord.
met voorzetsel.
de bepalend lidw.
kanoneerboot gemeen zelfst. naamwoord Vrouwel. Enk. 4° N.
onder voorzetsel.
zijn bezittelijk voornaamw.
bevel, gemeen zelfst. naamw. Onz. Enk. 4° N.
bij voorzetsel.
Antwerpen eigen naamw. Onzijd. 4° N.
tegen. voorzetsel.
den. verbogen bepalk lidw.
wal. gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk. 4° N.
gedreven. verleden deelwoord van het bedrijv. ongelijkvl. *werkw. drijven*.

- zijnde*, tegenw. deelwoord van het hulpwoord
zijn.
- wars*. { 3° pers. enk. der aanvoegende wijze,
geworden { meer dan volm. verled. tijd van het
hulpw. *worden*.
- gewis*. bijwoord.
- eene*. onbepal. lidw.
- prooi* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Enk.
1° N.
- der* verbogen bepal. lidw.
- muizieke* bijvoegel. naamw.
- Belgen*, gemeen zelfst. naamw. Mannel. Meerv.
2° N.
- indien* voegwoord.
- hij* persoonl. voorn. 3° pers. Mannel. Enk.
1° N.
- niet*. ontkennend bijwoord.
- de*. bepal. lidwoord.
- eer* gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Zon-
der meerv. 4° N.
- boven*. voorzetsel.
- het* onz. bepal. lidw.
- leven* gemeen zelfst. naamw. Onzijd. Zon-
der meerv. 4° N.
- hadde* { 3° pers. enk. van de aanvoeg. wijze,
geacht. { meer dan volm. verl. tijd van het
bedrijv. gelijkvl. werkw. *achten*..
- Zich* wederkeerig voorn. 3° pers. Enk.

- door* voorzetsel.
- eenen* verbogen onbepal. lidw. . .
- plunderenden* . . . : bijvoegel. naamw.
- koop* gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk.
4° N.
- ziende* tegenwoord. deelw. van het bedrijv.
onregelm. werkw. *zien*.
- overmannen*, . . . : onbep. wijze van het bedrijv. gelijkvl.
werkw. *overmannen*.
- stak* 3° pers. enk. van de aantoon. wijze
onvolm. verl. tijd van het bedrijv.
ongelijkvl. werkw. *steken*.
- hij* persoonl. voorn. 3° pers. Enk. 1° N.
- den* verbogen bepal. lidw.
- brand* gemeen zelfst. naamwoord. Mannel.
Enk. 4° N.
- in* voorzetsel.
- het* onzijd. bepal. lidw.
- buskruid*. gemeen zelfst. naamw. Onzijd. Zon-
der meerv. 4° N:
- en* : : zamenbind. voegw.
- vloeg* 3° pers. enk. van de aantoon. wijze;
onvolm. verl. tijd van het onzijd.
ongelijkvl. werkw. *vliegen*.
- met* : : voorzetsel.
- zijne*. bezittel. voornaamw.
- vijanden* gemeen zelfst. naamw. Mannel.
Meerv. 4° N.

- in.* voorzetsel.
de. bepaal. lidw.
lucht. gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Zonder meerv. 4° N.

Omtrent het jaar 1423, werd te Haarlem de boekdrukkunst uitgevonden, door LAURENS JANSZ. KOSTER, die in 1431 schepen van die stad was. De Spiegel ónzer behoudenis is het eerste gedrukte boek.

- Omtrent.* voorzetsel.
het onzijd. bepaal. lidw.
jaar. gemeen zelfst. naamwoord Onz. Enk. 4° N.
1423, telwoord.
werd 3° pers. enk. der aantoon. wijze onvolm. verl. tijd van het hulpw. worden.
te voorzetsel.
Haarlem eigen naamw. Onzijd. 4° N.
de. bepaal. lidw.
boekdrukkunst gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Enk. 1° N.
uitgevonden, verled. deelw. van het lijdend, ongelijkvl. werkw. *uitvinden.*
door voorzetsel.

- Laurens* }
Jansz. } eigen naamw. Mannel. 4° N.
Koster, }
die betrekkel. voornaamw.
in voorzetsel.
1431. telwoord.
schepen gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk.
1° N.
van voorzetsel.
die aanwijzend voornaamw.
stad gemeen zelfst. naamw. Vrouwel. Enk.
4° N.
was 3° pers. enk. der aantoon. wijze on-
volm. verled. tijd van het zelfst.
werkw. *wezen* of *zijn*.
De bepal. lidw.
Spiegel gemeen zelfst. naamw. Mannel. Enk.
1° N. Als titel, met de beide vol-
gende woorden, eigen naamw.
onzer verbogen bezittel. voorn.
behoudenis gemeen zelfst. naamw. Vrouwel.
Enk. 2° N.
is 3° pers. enk. van de aantoon. wijze
tegenw. tijd van het zelfst. werkw.
wezen of *zijn*.
het onzijd. bepal. lidw.
eerste bijvoegelijk naamw.
gedrukte bijvoegelijk naamw.
boek. gemeen zelfst. naamw. Onz. Enk. 1° N.

VOORBEELDEN TER VERBUIGING.

(Zie *Elfde Les.*)

ENKELVOUDIG.

Koker, *mannelijk.*

Bank, *vrouwelijk.*

Mes, *onszijdig.*

Pot, *m.*

Flesch, *v.*

Kind, *o.*

Neus, *m.*

Lei, *v.*

Been, *o.*

Smid, *m.*

Schoonheid, *v.*

Schip, *o.*

Graaf, *m.*

Ziekte, *v.*

Spit, *o.*

Os, *m.*

Koe, *v.*

Kalf, *o.*

Haan, *m.*

Hen, *v.*

Ei, *o.*

Lam, *o.*

Getij, *o.*

Hoer, *o.*

MEERVOUDIG.

Kokers.

Banken.

Messen.

Potten.

Flesschen.

Kinderen.

Neuzen.

Leijen.

Been of Beenderen.

Smeden.

Schoonheden.

Schepen.

Graven.

Ziekten.

Speten.

Ossen.

Koeijen.

Kalveren.

Hanen.

Hennen.

Eijeren.

Lammeren.

Getijden.

Hoenders.

MANNELIJK.	VROUWELIJK.	ONZIJDIG.
Frederik.	Cornelia.	Holland.
Willem.	Anna.	Haarlem.
Karel.	Elisabeth.	Arnhem.

VOORBEELDÈN TER VERBUIGING.

(*Zie Dertiende Les.*)

ENKELVOUDIG.

De bekwame tuinman.
De ronde tafel, *v.*
Het zeilende schip.
De koperen doofpot, *m.*
De zilveren vork, *v.*
Het ijzeren braadspit.
De werkende smid.
De schoone gravin.
Het vette kalf.
Een vlijtig landman.
Eene zuivere waarheid.
Een wollen kleed.
Een geleerde monnik.
Eene vette kaas.
Een geopend graf.
Een strenge blik.
Een goed volk.
Een zacht ei.

MEERVOUDIG.

De bekwame tuinlieden.
De ronde tafels.
De zeilende schepen.
De koperen doofpotten.
De zilveren vorken.
De ijzeren braadspeten.
De werkende smeden.
De schoone gravinnen.
De vette kalveren.
Vlijtige landlieden.
Zuivere waarheden.
Wollen kleeden.
Geleerde monniken.
Vette kazen.
Geopende graven.
Strenge blikken.
Goede volkeren.
Zachte eijeren.

VOORBEELDEN TER VERBUIGING:

(Zie *Veertiende Les.*)

DEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN.

MANNELIJK.	VROUWELIJK.	ONZIJDIG.
Mijn neef.	Mijne nicht.	Mijn kleed.
Uw bok.	Zijne doos.	Zijn gevoelen.
Zijn oom.	Uwe deugd.	Uw beleid.
Onze moed.	Onze vriendschap.	Ons bevel.
Haar doek.	Haar vreugd.	Haar verstand.
Hun ijver.	Hunne lei.	Hun oog.

VRAGENDE VOORNAAMWOORDEN.

Welke man.	Welke vrouw.	Welk kind.
Welke vriend.	Welke schoonheid.	Welk vertrouwen.
Welke toon.	Welke bloem.	Welk land.
Hoedanige tijd.	Hoedanige vriendin.	Hoedanig schip.

AANWIJZENDE VOORNAAMWOORDEN.

Deze held.	Deze heldin.	Dit verblijf.
Die hoed.	Die muts.	Dat huis.
Gene berg.	Gene stad.	Gene kasteel.
Dezelfde boer.	Dezelfde wet.	Hetzelfde papier.
Zekere prijs.	Zekere belooning.	Zeker eiland.
Zoodanige muur.	Zoodanige vlijt.	Zoodanig bevel.

VOORBEELDEN TER VERVOEGING.

(Zie *Twee en Twintigste Les.*)

GELIJKELOOIJENDE WERKWOORDEN.

Leven.	Bedanken.	Maken.	Rookten.
Beloonen.	Straffen.	Tekenen.	Rekenen.
Wonen.	Ontdekken.	Spelen.	Visschen.

ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN.

(Zie Drie en Twintigste Les.)

ONBEPAALENDE WIJZE.	ONVOLMAAKT VERLEDENE TIJD.	VERLEDEN DEELWOORD.
Bergen.	Borg.	Geborgen.
Bersten.	Borst.	Geborsten.
Bidden.	Bad.	Gebeden.
Bieden.	Bood.	Geboden.
Bijten.	Beet.	Gebet.
Binden.	Bond.	Gebonden.
Blazen.	Blies.	Geblazen.
Blijken.	Bleek.	Gebleken.
Blijven.	Bleef.	Gebleven.
Blinken.	Blonk.	Geblonken.
Braden.	Bried.	Gebrazen.
Breken.	Brak.	Gebroken.
Buigen.	Boog.	Gebogen.
Delven.	Dolf.	Gedolven.
Dingen.	Dong.	Gedongen.
Dragen.	Droeg.	Gedragen.
Drijven.	Dreef.	Gedreven.
Dringen.	Drong.	Gedrongen.
Druipen.	Droop.	Gedropen.
Duiken.	Dook.	Gedoken.
Dwingen.	Dwong.	Gedwongen.
Eten.	At.	Gegeten.
Fluiten.	Floot.	Gefloten.
Gelijken.	Geleek.	Geleken.
Genezen.	Genas.	Genezen.
Genieten.	Genoot.	Genoten.
Geven.	Gaf.	Gegeven.

ONBEPAALED WIJZE. ONVOLM. VERL. TIJD. VERLED. DEELW.

Gieten.	Goot.	Gegoten.
Glijden.	Gleed.	Gegleden.
Glimmen.	Glom.	Geglommen.
Graven.	Groef.	Gegraven.
Grijpen.	Greep.	Gegrepen.
Hangen.	Hing.	Gehangen.
Heffen.	Hief.	Geheven.
Helpen.	Hielp.	Geholpen.
Hijſchen.	Heesch.	Geheschen.
Houden.	Hield.	Gehouden.
Houwen.	Hieuw.	Gekouwen.
Jagen.	Joeg.	Gejaagd.
Kerven.	Korf.	Gekorven.
Kiezen.	Koos.	Gekozen.
Kijken.	Keek.	Gekeken.
Kijven.	Keef.	Gekeven.
Klimmen.	Klom.	Geklommen.
Klinken.	Klonk.	Geklonken.
Kluiven.	Kloof.	Gekloven.
Knijpen.	Kneep.	Gaknepen.
Krijgen.	Kreeg.	Gekregen.
Krijten.	Kreet.	Gekreten.
Kruſjen.	Krooi.	Gekrooijen.
Kwijten.	Kweet.	Gekweten.
Laten.	Liet.	Gelaten.
Lezen.	Las.	Gelezen.
Liegen.	Loog.	Gelogen.
Liggen.	Lag.	Gelegen.
Lijden.	Leed.	Geleden.
Loopen.	Liep.	Geloopt.

ONBEPAALEDI WIJZE. ONVOLM. VERL. TIJD. VERLED. DEELW.

Melken.	Molk.	Gemolken.
Meten.	Mat.	Gemeten.
Nemen.	Nam.	Genomen.
Nijgen.	Neeg.	Genegen.
Nijpen.	Neep.	Genepen.
Prijzen.	Prees.	Geprezen.
Raden.	Ried.	Geraden.
Rijden.	Reed.	Gereden.
Rijgen.	Reeg.	Geregen.
Rijzen.	Rees.	Gerezen.
Roepen.	Riep.	Geroepen.
Ruiken.	Rook.	Geroken.
Schenden.	Schond.	Geschonden.
Schenken.	Schonk.	Geschonken.
Scheppen.	Schiep.	Geschapen.
Scheren.	Schoor.	Geschoren.
Schieten.	Schoot.	Geschoten.
Schijnen.	Scheen.	Geschenen.
Schrijven.	Schreef.	Geschreven.
Schuilen.	School.	Gescholen.
Schuiven.	Schoof.	Geschaven.
Slapen.	Sliep.	Geslapen.
Slijpen.	Sleep.	Geslepen.
Slijten.	Sleet.	Gesleten.
Sluiten.	Sloot.	Gesloten.
Smelten.	Smolt.	Gesmolten.
Smijten.	Smeest.	Gesmeten.
Snijden.	Sneed.	Gesneden.
Snuiten.	Snoot.	Gesnoten.
Snuiven.	Snoof.	Gesnoven.

ONBEPAALENDE WIJZE. ONVOLM. VERL. TIJD. VERLED. DEELIV.

Spijten.	Speet.	Gespeten.
Spinnen.	Spon.	Gesponnen.
Splijten.	Spleet.	Gespleten.
Spreeken.	Sprak.	Gesproken.
Springen.	Sprong.	Gesprongen.
Spruiten.	Sproot.	Gesproten.
Spuiten.	Spoet.	Gespoten.
Steken.	Stak.	Gestoken.
Sterven.	Stierf.	Gestorven.
Stijgen.	Steeg.	Gestegen.
Stinken.	Stonk.	Gestonken.
Stooten.	Stiet.	Gestooten.
Strijden.	Streed.	Gestreden.
Strijken.	Streek.	Gestreken.
Stuiven.	Stoof.	Gestoven.
Treden.	Trad.	Getreden.
Treffen.	Trof.	Getroffen.
Trekken.	Trok.	Getrokken.
Vallen.	Viel.	Gevallen.
Vangen.	Ving.	Gevangen.
Varen.	Voer.	Gevaren.
Vergeten.	Vergat.	Vergeten.
Vinden.	Vond.	Gevonden.
Vlechten.	Vlocht.	Gevlochten.
Vlieden.	Vlood.	Gevloden.
Vliegen.	Vloog.	Gevlogen.
Vlieten.	Vloot.	Gevloten.
Vragen.	Vroeg.	Gevraagd. (*)
Vreten.	Vrat.	Gevreten.

(*) Ook *gekijv. als: vragen, vragde, gevraagd.*

ONBEPAALENDE WIJS. ONVOLM. VERL. TIJD. VERLED. DEELW.

Waaijen.	Woei.	Gewaaid. (*)
Wasschen.	Wiesch.	Gewasschen.
Wassen.	Wies.	Gewassen.
Werpen.	Wierp.	Geworpen.
Werven.	Wierf.	Geworven.
Wijten.	Weet.	Geweten.
Wijzen.	Wees.	Gewezen.
Winden.	Wond.	Gewonden.
Winnen.	Won.	Gewonnen.
Worden.	Werd.	Geworden.
Wrijven.	Wreef.	Gewreven.
Wringen.	Wroong.	Gewrongen.
Zenden.	Zond.	Gezonden.
Zingen.	Zong.	Gezongen.
Zinken.	Zonk.	Gezonken.
Zitten.	Zat.	Gezeten.
Zuigen.	Zoog.	Gezogen.
Zuipen.	Zoop.	Gezopen.
Zwelgen.	Zwolg.	Gezwolgen.
Zwellen.	Zwol.	Gezwellen.
Zwemmen.	Zwom.	Gezwommen.
Zweren.	Zwoer.	Gezwoeren.
Zwerven.	Zwierf.	Gezworven.
Zwijgen.	Zweeg.	Gezwegen.

ONREGEHMATIGE WERKWOORDEN.

(Zie Vier en Twintigste Les.)

Brengen.	Bragt.	Gebragt.
Denken.	Dacht.	Gedacht.

(*) Ook gelijkv. als: waaijen, waaide, gewaaid.

ONBEPAAALDE WIJZE. ONVOLM. VERL. TIJD. VERLED. DEELW.

Gaan.	Ging.	Gegaan.
Komen.	Kwam.	Gekomen.
Koopen.	Kocht.	Gekocht.
Kunnen.	Konde.	Gekonnen.
Moeten.	Moest.	Gemoeten.
Mogen.	Mogt.	Gemogt.
Slaan.	Sloeg.	Geslagen.
Vriezen.	Vroor.	Gevroren.
Weten.	Wist.	Geweten.
Zien.	Zag.	Gezien.
Zoeken.	Zocht.	Gezocht.
Zijn.	Was.	Geweest.

WEDERKEERIGE WERKWOORDEN.

(Zie Vijf en Twintigste Les.)

Zich schamen.	Zich wasschen.	Zich baden.
Zich ontfermen.	Zich aankleeden.	Zich bedriegen.

ONPERSOONLIJKE WERKWOORDEN.

(Zie Zes en Twintigste Les.)

Vriezen.	Hagelen.	Stormen.	Geschieden.
Dooijeh.	Waaijen.	Gebeuren.	Zich berouwen.

BRINKMAN PROD. NR. B

60 25 597

DEPOT NED. PUBL.

2 182 278

